

ACTA UNIVERSITATIS SZEGEDIENSIS

ACTA JURIDICA ET POLITICA

Tomus LXVIII.

Fasc. 6.

FARKAS CSAMANGÓ ERIKA

**Az Európai Unió agrár- és vidékfejlesztési
támogatása de lege ferenda**

SZEGED
2006

ACTA UNIVERSITATIS SZEGEDIENSIS

ACTA JURIDICA ET POLITICA

Tomus LXVIII.

Fasc. 6.

FARKAS CSAMANGÓ ERIKA

**Az Európai Unió agrár- és vidékfejlesztési
támogatása de lege ferenda**

SZEGED
2006

Edit

Comissio Scientiae Studiorum Facultatis Scientiarum Politicarum et
Juridicarum Universitatis Szegediensis

ATTILA BADÓ, ELEMÉR BALOGH, LÁSZLÓ BLUTMAN, PÁL BOBVOS,
LÁSZLÓ BODNÁR, ERVIN CSÉKA, JÓZSEF HAJDÚ, MÁRIA HOMOKI-
NAGY, ÉVA JAKAB, JENŐ KALTENBACH, TAMÁS KATONA, JÁNOS
MARTONYI, IMRE MOLNÁR, FERENC NAGY, PÉTER PACZOLAY,
BÉLA POKOL, JÓZSEF RUSZOLY, IMRE SZABÓ,
LÁSZLÓ TRÓCSÁNYI

Redigit
KÁROLY TÓTH

Nota
Acta Jur. et Pol. Szeged

Kiadja

a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának
tudományos bizottsága

BADÓ ATTILA, BALOGH ELEMÉR, BLUTMAN LÁSZLÓ, BOBVOS PÁL,
BODNÁR LÁSZLÓ, CSÉKA ERVIN, HAJDÚ JÓZSEF, HOMOKI-NAGY
MÁRIA, JAKAB ÉVA, KALTENBACH JENŐ, KATONA TAMÁS,
MARTONYI JÁNOS, MOLNÁR IMRE, NAGY FERENC, PACZOLAY
PÉTER, POKOL BÉLA, RUSZOLY JÓZSEF, SZABÓ IMRE,
TRÓCSÁNYI LÁSZLÓ

Szerkeszti
TÓTH KÁROLY

Kiadványunk rövidítése
Acta Jur. et Pol. Szeged

ISSN 0324–6523 Acta Univ.
ISSN 0563–0606 Acta Jur.

Az Európai Bizottság véglegesítette a 2007–2013-as évekre szóló agrárkölségvetését. A véglegesített költségvetést az Európai Parlament és a mezőgazdasági miniszterek tanácsának jóváhagyásával elfogadták. A tagországok készülhetnek a projektek 2007 eleji indítására. Az Európai Unió (a továbbiakban: EU) agrár- és vidékfejlesztési politikája fokozatosan átvette a nemzeti támogatási rendszerek szerepét.

Magyarországnak az unióhoz történő csatlakozással lehetősége nyílt arra, hogy jelentős nagyságú agrár- és vidékfejlesztési támogatásokat vehessen igénybe. Ezekhez a forrásokhoz csak akkor jutunk hozzá, ha a támogatások megalapozott felhasználásához stratégiát készítünk. A tanulmány kéziratának lezárását (2006. szeptember 30.) megelőző hónapokban a magyar Kormány elfogadta az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv”¹ című programot, melyet társadalmi vitára bocsátott. Ez a program egy közös tervezési folyamat része, mely a kézirat lezárásakor még nem kapott végleges formát.² A 2007–2013 közötti időszak legfontosabb agrár-vidékfejlesztési stratégiai fejlesztési irányait foglalja össze. Tanulmányomban egyrészt ismertetni kívánom az EU véglegesített agrár- és vidékfejlesztési politikáját, agrárkölségvetését, másrészt ki kívánok térni a kézirat lezárásakor a magyar Kormány által elfogadott, de a széles körű társadalmi vita, konzultációs fórumok lezárását megelőző elképzelésekre is.

Az agrárkiadások (agrár- és vidékfejlesztési támogatások) az EU költségvetési főösszeg 48 %-át adják 2006-ban. A brüsszeli költségvetés a 2007–2013 közötti pénzügyi időszakban összesen 862 milliárd euróval gazdálkodik. Ebből 371,2 milliárd euró³ az agrárágazat kiadásai. Ennek 79 %-át piaci és közvetlen támogatásokra (1-es pillér), 19 %-át vidékfejlesztésre (2-es pillér), 2 %-át halászatra és egyéb kiadásokra fordítják.⁴

Hazánk az Európai Unió új költségvetési időszakában – 2007 és 2013 között – több mint 1200 milliárd forintnyi uniós támogatás felhasználására jogosult. A 2007-től elérhető uniós pénzek, kiegészítve a hazai forrásokkal a magyar mezőgazdaság és vidék hosszú távú versenyképességét alapozhatják meg.

---

¹ A stratégia teljes tartalma a www.strategia.fvm.hu internetes oldalon található.

² A kidolgozása 2005 októberében kezdődött. 2005 decemberére elkészült a Terv első változata és elindult a társadalmi egyeztetése. 2006 tavaszán kérdőíves felmérést végeztek a falugazdász-hálózat és a kistérségi vidékfejlesztési menedzserek bevonásával. A társadalmi egyeztetés során minden megyében egy-egy rendezvényt szervezett az FVM, melyeken a résztvevők lehetőséget kaptak, hogy a Tervvel kapcsolatos kérdéseiket, javaslataikat, véleményeiket elmondják.

³ 2004. évi áron számítva, a számítás évi 2 százalékos inflációt figyelembe vevő deflátor indexszel történt

⁴ Forrás: *Agrárium* c. havi folyóirat 2006. augusztusi szám 12. p.

*Támogatási rendszer Magyarországon az EU-hoz való csatlakozásunktól
2006. december 31-ig*

Támogatást igényelhetnek azok a mező-, erdő-, vadgazdálkodási, halászati és egyes élelmiszeripari feldolgozási tevékenységet végző jogi személyek, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, továbbá egyéni vállalkozók és az agrár- és vidékfejlesztési támogatásra jogosult egyéb gazdálkodók (östermelők), akik nem állnak csőd-, felszámolási eljárás vagy végelszámolás alatt, nincs köztartozásuk,⁵ továbbá az ügyfélregisztrációs rendszerben⁶ regisztráltatták magukat.

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatásoknak ezen időszakban két tipikus forrásuk van. Az egyik az Európai Unió költségvetése, a másik a magyar központi költségvetés. Az Unió finanszírozású támogatásokat is a magyar állam előlegezi meg, majd a kifizetést és elszámolást követően, az uniós ellenőrzés után téríti meg a Közösség az államnak.

1. Az Unió költségvetéséből származó pénzeszközökhöz két úton juthatnak a gazdálkodók:

- a) piacszabályozási támogatások útján, és
- b) struktúra-szabályozáshoz kötődő támogatások útján.

ad a) A piacszabályozási támogatásoknak két nagy alrendszere van:

- közvetlen területalapú termelői támogatások (SAPS)⁷
- piaci intézkedések (exporttámogatások, intervenció).

A piacszabályozási támogatások finanszírozása az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap⁸ (a továbbiakban: EMOGA) garancia szekciójából történik.⁹ Tipikusan mezőgazdasági termékekre koncentrált ez a rendszer.

Az EMOGA orientációs szekciójából finanszírozzák a vidékfejlesztési intézkedéseket. Tipikusan mezőgazdasági üzemekre koncentrált az orientációs szekció.

A közvetlen területalapú támogatások (SAPS) során Magyarország a korábban csatlakozott országok termelői támogatásainak csak egy részét¹⁰ kapja meg egészen 2013-ig. Majd 2013-ban már a korábban csatlakozott országokkal azo-

⁵ Lásd az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. tv. 151. §.

⁶ 141/2003. (IX. 9.) Korm. rendelet az Európai Unió Közös Agrárpolitikája magyarországi végrehajtásában, illetve a nemzeti agrártámogatási rendszerben érintett ügyfelekkel összefüggő ügyfélregiszter létrehozásáról és az ezzel kapcsolatos nyilvántartásba vételről.

⁷ Single Area Payment Scheme, lásd a 2199/2003/EK bizottsági rendeletet.

⁸ Az EMOGA létrehozását 1962-ben a Tanács 25. rendelete tette lehetővé.

⁹ A 1258/1999/EK tanácsi rendelet szerint a garancia szekció finanszírozza a harmadik országokba irányuló export utáni visszatérítéseket, állat- és növényegészségügyi intézkedéseket stb.

¹⁰ 2004-ben 25 %-át, 2005-ben 30 %-át kapta meg.

nos támogatást kapunk. Addig az időpontig – 2013-ig – azonban, a termelők kiegészítő nemzeti közvetlen támogatásban (továbbiakban: top-up) részesülhetnek a magyar költségvetés terhére.

ad b) A struktúra-szabályozáshoz kötődő támogatások társfinanszírozásban valósulnak meg. Ez azt jelenti, hogy az uniós forrásokon kívül meghatározott arányban igénylik a nemzeti források meglétét is. Ide tartoznak:

- Agrár és Vidékfejlesztés Operatív Program (AVOP) támogatások
- Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (NVT) támogatások.

Az AVOP:

Magyarország az EU-hoz történő csatlakozást követően; a Nemzeti Fejlesztési Terven belül az AVOP keretében jut vidékfejlesztési támogatásokhoz. A Nemzeti Fejlesztési Tervnek az összes pályázati kiírása 2004. januártól 36 ezer pályázat, amelyből AVOP keretében 2006. augusztus 13-ig 7007 pályázat került benyújtásra.

Az AVOP prioritásai:

- Versenyképes alapanyag-termelés megalapozása a mezőgazdaságban. E prioritás keretében az állattenyésztést, növénytermesztést, kertészetet szolgáló építési beruházások megvalósítása céljából 1377 pályázatot nyújtottak be, melyből 924 nyert 40 Mrd Ft támogatást.
- Élelmiszer-feldolgozás modernizálása. 151 támogatott fejlesztés keretében – a hús, tejtermék, gabonafélék, olajnövények, bor, fehérjenövények, gyümölcs és zöldség szakágazatokban – korszerűsítést és termelési költségek csökkentését szolgáló beruházások, innovatív termékek előállítására irányuló, élelmiszerbiztonsággal és minőséggel összefüggő és környezetterhelést csökkentő fejlesztések realizálódtak.
- Vidéki térségek fejlesztése (LEADER +). A LEADER + a vállalkozók, a civil valamint az önkormányzati szféra képviselőiből álló 70 nyertes helyi akciócsoport által kidolgozott vidékfejlesztési programokat, terveket támogatja.

Az NVT előzménye:

- Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program
- PHARE program
- SAPARD program

A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv. Magyarország Nemzeti Vidékfejlesztési Terve az EMOGA Garanciarészből finanszírozott vidékfejlesztési intézkedéseket tartalmazza. Kijelöli a vidéki térségek fenntartható fejlődését biztosító célokat, a megvalósításukat szolgáló intézkedéseket, és azok keretében támogatható tevékenységeket. Az NVT támogatja többek között a környezetkímélő mezőgazdasági termelést, segítséget nyújt a kedvezőtlen adottságú területeken folytatott gazdálkodáshoz, az ország erdőborítottságának növeléséhez. Magyarország

Nemzeti Vidékfejlesztési Tervét 2004 augusztusában hagyta jóvá az Európai Bizottság.

Az NVT intézkedései:

- Agrár-környezetgazdálkodás támogatása. 2006 júliusáig 42,9 Mrd Ft kifizetésére került sor. A mezőgazdaságilag hasznosított terület közel 25 %-án folyik környezettudatos gazdálkodás.
- Kedvezőtlen adottságú területek támogatása. A támogatott terület nagysága 200 ezer hektár. A legelterjedtebb szántóföldi árúnövények (búza, kukorica, napraforgó stb.) nem termesztethők a kedvezőtlen adottságú területeken.
- EU környezetvédelmi, állatjóléti és higiéniai követelményeknek megfelelés.
- Mezőgazdasági területek erdősítése. A kérelmek által lefedett terület 22.042 hektár.
- Korai nyugdíjazás.
- Szerkezetátalakítás alatt álló félig önellátó gazdaságok támogatása.
- Termelői csoportok létrehozása és működtetése.
- Technikai segítségnyújtás.

II. A magyar költségvetésből származó támogatások:

- AVPO és az NVT társfinanszírozása.
- Top-up (nemzeti kiegészítő), mely lehet területalapú, vagy állatalapú.
- Nemzeti támogatások¹¹ (pl. birtok összevonási célú termőföld vásárlás támogatása, magánerdő-gazdálkodás támogatása, erdőtelepítés támogatása, erdőkárok elhárítása stb.)

Az uniós csatlakozásunkat követően az agrárgazdaság résztvevői Magyarországon is, döntően, a közös agrárpolitikának megfelelő támogatásokra jogosultak. Az elfogadott 2004–2006 közötti programok (NFT, NVT) alapján a mezőgazdálkodásban fejlesztési és jelentős összegű jövedelemkiegészítő támogatásban is részesülhetnek a termelők.

Az agrárgazdaság céljaira 2005-ben a központi költségvetés együttesen 158,4 milliárd forintot biztosított, amelyet az Unióból érkező források 169,3 milliárd forinttal egészítettek ki, ami összesen 327,7 milliárd forintot jelent.

A költségvetési törvény előirányzata alapján a nemzeti hatáskörben adható támogatásokra 2006. évre összesen 133,7 Mrd Ft fordítható.

Néhány példát említve a 2005. évi támogatások mértéke az alábbiak szerint alakult:

- Egységes területalapú termelői támogatás mértéke 2005-ben 86,21 euró/ha, mely összeg forintban került kifizetésre.¹²

¹¹ 13/2006. (II. 7.) FVM rendelettel módosított 25/2004. (III. 3.) FVM rendelet.

¹² 18/2005. (III. 18.) FVM rend. 2. § (1)–(2) bek.

– 2005. évi területalapu energetikai növénytermesztés támogatásai:¹³

Kultúra	Jogcím	Jogszabály	Mértéke (euró/ha)
Gabonafélék (bioetanol)	SAPS	18/2005. (III. 18.) FVM rendelet	86,21
	GOFR top-up	28/2005. (IV. 1.) FVM rendelet	80,92
	energiaboríték	74/2005. (VIII. 22.) FVM rendelet	27,00
Olajnövények (biodízel)	SAPS	18/2005. (III. 18.) FVM rendelet	86,21
	GOFR top-up	28/2005. (IV. 1.) FVM rendelet	80,92
	energiaboríték	74/2005. (VIII. 22.) FVM rendelet	27,00
Fás szárú energiaültetvények	energiaboríték	74/2005. (VIII. 22.) FVM rendelet	194,00

– Egyes szántóföldi növények termesztésének támogatási mértéke 2005-ben 80,92 euró/ha, maximum 19420 Ft/ha.¹⁴

– A dohány termesztésének támogatása 2005-ben:

a) Virginia dohány esetén 3508,42 euró/ha, maximum 842021 Ft/ha;

b) Burley dohány esetén 2774,86 euró/ha, maximum 665966 Ft/ha.¹⁵

2007–2013 költségvetési időszak

Az EU 2007–2013 közötti költségvetési időszakában jelentős változások várhatóak az agrár-vidékfejlesztés és a közvetlen kifizetések területén. A különböző támogatások eddig más-más pénzügyi alapokból kerültek finanszírozásra. Az agrár- és vidékfejlesztést szolgáló két pillér egyértelműen elkülönítésre került. A vidékfejlesztés egységes pénzügyi rendjét 2007–2013 között az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra (a továbbiakban: EMVA) vonatkozó szabályrendszer fogja alkotni. A második pénzügyi pillért az Európai Mezőgazdasági Garancia Alap (a továbbiakban: EMGA) fogja jelenteni.

A közös agrárpolitika finanszírozásáról szóló 1290/2005 EK rendeletben hozta létre a Tanács az EMGA-t és az EMVA-t. Az EMGA és az EMVA az Európai Közösségek általános költségvetésének részét képezik.

Az EMGA-ból kell finanszírozni:¹⁶ a tagállamok és a Közösség között megosztott irányítás mellett – a mezőgazdasági termékek harmadik országokba irá-

¹³ *Őstermelő Gazdálkodók Lapja*, 2006. június–július. 92. p.

¹⁴ 28/2005. (IV. 1.) FVM rend. 40. § (2) bek.

¹⁵ 28/2005. (IV. 1.) FVM rend. 46. § (2) bek.

nyuló exportja után meghatározott visszatérítéseket, a mezőgazdasági piacok szabályozását célzó intervenciókat, a közös agrárpolitika keretében meghatározott, a gazdák részére folyósított közvetlen kifizetéseket, tájékoztató és vásárlásösztönző kiadásokat.

Központi irányítás mellett kell finanszírozni az EMGA-ból a Közösségnek a meghatározott állategészségügyi intézkedésekhez, állategészségügyi, élelmezési, takarmányozási ellenőrző intézkedésekhez, az állatbetegségek felszámolására irányuló programokhoz, valamint a növényegészségügyi intézkedésekhez nyújtott pénzügyi hozzájárulásokat, a mezőgazdaságban a genetikai állomány megőrzésére, feltérképezésére, összegyűjtésére és hasznosítására irányuló intézkedéseket, a halászati termékek piacával kapcsolatos kiadásokat.

Az EMVA-ból kell finanszírozni:¹⁷ a tagállamok és a Közösség között megosztott irányítással a Közösségnek az EMVA-ból nyújtott vidékfejlesztési támogatásra vonatkozó közösségi jogszabályokkal összhangban végrehajtott vidékfejlesztési programhoz való pénzügyi hozzájárulását (társfinanszírozás), és a technikai segítségnyújtást.

Az EU a kifizetések szigorúsága érdekében rögzíti a kifizető ügynökség szerepét. Kiemeli az odaítélési eljárásnak és a közösségi jogszabályoknak való megfelelőségének ellenőrzését, a kifizetések könyvelését, a dokumentumok megőrzésének teljességét.

A 1782/2003 EK rendelet főbb rendelkezései a közvetlen támogatási rendszerekről; a Közös Agrárpolitika (a továbbiakban: KAP) reformjáról:

Az EU régi tagországainak és az egyszerűsített területalapú támogatással (továbbiakban: SAPS)¹⁸nem élő két újonnan csatlakozott tagországnak (Szlovénia és Málta) legkésőbb 2007-től át kell állniuk a 2003. évi KAP reform szerinti egységes farmtámogatási rendszerre (a továbbiakban: SPS).¹⁹

SPS-rendszer

Magyarország még nem vezette be a SPS-támogatást, de legkésőbb 2009-től be kell vezetnie. A KAP-reformból kiindulva az éves támogatás nem csak bizonyos javak előállításának függvénye, hanem egy korlátozottan forgalomképes, termelési kötelezettségektől elszakadó támogatási jogosultság kerül a termelők számára megállapításra. A SPS-támogatás alapvetően termeléstől függetlenített jövedelemtámogatást jelent.

A mezőgazdasági termelő akkor jogosult az egységes támogatási rendszer igénybevételére, ha a meghatározott bázis-időszakban a rendeletben szereplő támogatási rendszerek egyike alapján támogatásban részesült, vagy a mezőgazdasági üzemhez örökség címén jutott olyan termelőtől, aki megfelelt az előző

¹⁶ 1290/2005/EK rendelet I. cím 3. Cikk.

¹⁷ 1290/2005/EK rendelet I. cím 4. Cikk.

¹⁸ Single Area Payment Scheme – egyszerűsített területalapú támogatás.

¹⁹ Single Payment Scheme – egységes farmtámogatási rendszer.

feltételeknek, vagy a nemzeti tartalék terhére, vagy átruházás címén szerzett támogatási jogosultságot.

A referenciaösszeg egy átlagszám: a termelőnek – a rendelet alapján meghatározott támogatási rendszer alapján – a bázisidőszak (2000–2002) minden egyes naptári évében nyújtott közvetlen támogatások összegének három évi átlaga. A tagállamok az adott tagállamra vonatkozó referenciaösszegeket csökkentik egy nemzeti tartalék létrehozása céljából.

A támogatási jogosultság kiosztása elvek szerint történik. A tagállam számára rendelkezésre áll egy globális támogatási felsőhatár, amelyet először csökkenteni kell a termeléshez köthető komponensekkel és a nemzeti tartalékkal. A csökkenés mértéke a 3 %-ot nem haladhatja meg. A nemzeti tartalékot a tagállamok arra használhatják fel, hogy referenciaösszeget ítéljenek oda.²⁰

Az SPS-boríték kiosztása két alapmodell szerint történik:

- egyik modell a *történelmi modell*, mely szerint az üzem által 2000–2002-ben igénybe vett átlagos támogatását kell felosztani ezen időszak átlagos jogosult mezőgazdasági területére (még az EU 15 tagállamára), vagy
- másik modell a *regionális modell*, mely szerint az összeget a teljes szántó- és gyepterületre kell vetíteni.

Az új tagállamok esetében az utóbbi változat, azaz a regionális modell jöhet csak szóba. Az új tagállamok nem rendelkeznek a 2000–2002. év vonatkozásában történelmi referenciákkal, a regionális modell hátrányos. A támogatási jogosultság jellemzője a terület száma,²¹ illetve az értéke. A támogatási jogosultság az üzem tulajdona lesz, amit évente a használatában lévő jogosult területtel aktiválhat. Ha nincs az üzemnek jogosult területe, és így jogosultságát nem képes három évig lehívni, e jogosultság a nemzeti tartalékba kerül.

A két előbbi alapmodell előnyeinek ötvözésére alkották meg az úgynevezett „*hibrid-regionális*” modellt, amely a nivelláló területalapú felosztást kombinálja a történelmi referenciákkal.

A már átállt régi tagállamok többségében a hibrid modell lett a befutó. Magyarország a történelmi referenciák híján, a differenciálás egy sajátos lehetőségét tudja csak alkalmazni: a nemzeti tartalékot. Alapesetben ez a támogatási felsőhatár legfeljebb három százalékát kitevő eszköz.

A támogatási jogosultság eladás, vagy egyéb formában történő végleges átruházás útján ruházható át, földterülettel együtt, vagy anélkül. A tagállamok dönthetnek úgy, hogy az eladott támogatási jogosultságok egy része visszakerül a nemzeti tartalékba. Bérbeadás csak akkor engedhető meg, ha az eladott támo-

---

²⁰ Objektív ismérvek alapján, elsősorban olyan mezőgazdasági termelőknek, akik 2002. december 31. után, vagy 2002-ben kezdik meg mezőgazdasági tevékenységüket, anélkül, hogy abban az évben közvetlen kifizetésben részesülneek. Másod- és harmadsorban olyan mezőgazdasági termelőknek, akik különleges helyzetbe kerülnek, illetve akik közjogi beavatkozások következtében különleges hátrányok érik.

²¹ A terület száma esetünkben megegyezik a rendszer első évében az üzem által bejelentett hektárszámmal.

gatási jogosultság átruházását megfelelő támogatható terület, hektárszám átruházása kíséri.

Az SPS bevezetésének következménye, hogy a SAPS-rendszerben nem alkalmazott „ugaroltatási kötelezettség” alkalmazásra kerül. A SAPS-támogatás feltétele csupán a termőföld jó mezőgazdasági és környezeti állapotban tartása. Az SPS-rendszerrel e feltétel kiegészül további 18 közösségi – környezetvédelmi, haszonállat jelölési és jóléti, növény-egészségügyi – jogszabályból fakadó kötelezettségek egyidejű teljesítésével. E jogszabályok a hazai jogrendnek már a részét képezik, de a közvetlen támogatások folyósításának eddig nem voltak feltételei. Egyes követelmények betartásához az NVT keretében támogatás vehető igénybe, ilyen az NVT „EU-követelményeknek való megfelelés támogatása” intézkedése.

Jelenlegi elképzelések szerint az SPS borítékból opcionálisan az alábbi támogatási elemek emelhetők ki és ezek célzottan termeléshez kötötten nyújthatók:

- GOFR²² növények támogatásának maximum 25 %-a,
- anyatehénre vonatkozó támogatás legfeljebb 100 %-áig és a borjún kívüli szarvasmarha vágási támogatása legfeljebb 40 %-áig,
- anyajuh támogatás legfeljebb 50 %-a,
- vetőmag támogatás,
- dohány támogatás legfeljebb 60 %-a,
- bármely termékhez kötődő támogatás maximum 10 %-a.

Az SPS rendszerünknek nem lesz része a durumbúza minőségi támogatás, a rizs, az energianövény, héjas gyümölcs és a hüvelyesek támogatása. A jogosult SPS terület definíciója kizárja az állandó kultúrák (a nem élelmezési vagy energetikai célú és ugaroltatott területek kivételével), az erdők és a nem mezőgazdasági hasznosítású területek támogathóságát.

Az SPS-re történő átállás következtében alapvetően megváltozik a közvetlen támogatások szabályozási környezete.

Vidékfejlesztési közösségi stratégiai iránymutatások a 2007–2013 közötti időszakra

Az EMVA-ból finanszírozandó vidékfejlesztési támogatásokról szóló 1698/2005 EK rendelet meghatározza azokat a célkitűzéseket, amelyekhez a vidékfejlesztési politikának hozzá kell járulnia, meghatározza a vidékfejlesztési politika stratégiai keretét (beleértve az erre vonatkozó stratégiai iránymutatásokat), a nemzeti stratégiai terveket rögzítő módszert, továbbá meghatározza a vidékfejlesztési prioritásokat és intézkedéseket.

Kiemelt fontosságú a gazdasági, társadalmi és környezeti problémák egységes kezelése, az agrárgazdaság – versenyképességben, a vidék-és tájfenntartás-

---

²² GOFR növények = gabona, olajos, fehérje és rost.

ban, a környezetvédelemben, a kulturális, természeti örökségek megőrzésében – megnyilvánuló multifunkcionális szerepének erősítése. A fejlesztési stratégiák kialakításánál figyelembe vették, hogy az agrárágazatban, a termeléssel azonos rangú a természeti környezet védelme, a népességmegtartó képesség és a vidéki értékek megőrzése, fenntartása és fejlesztése. E célok megvalósítását az EMVA támogatja. Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtandó támogatásról szóló 1698/2005/EK tanácsi rendelet 2005. szeptember 20-án került elfogadásra. Hét évre meghatározza az EU vidékfejlesztési politikájának céljait, prioritásait és az intézkedéseket. Megállapítja a partnerségre, a programozásra, az értékelésre, a pénzgazdálkodásra, és az ellenőrzésre vonatkozó szabályokat is.

Az európai mezőgazdasági modell tükrözi a gazdálkodásnak a táj, az élelmiszerek valamint a kulturális és természeti örökség gazdaságában és változatosságában betöltött multifunkcionális szerepét.

Az új vidékfejlesztési rendelet meghatározza a vidékfejlesztési alapból nyújtható támogatások célját, alkalmazási körét. A vidékfejlesztési közösségi stratégiai iránymutatások segítséget nyújtanak

- azon területek meghatározására, amelyeken adott a vidékfejlesztési célra EU támogatás
- a lényegesebb EU prioritásokkal (Lisszabon, Göteborg) való összekapcsolásában,
- az EU politikákkal való összhang biztosításában,
- az új, piacorientált közös agrárpolitika végrehajtásának támogatásában.

A támogatás alapelvei:

1. *Partnerség elve*: együttműködést kíván meg a Bizottság és a tagállam között, valamint a tagállam által kijelölt hatóságokkal és testületekkel.
2. *Szubszidiaritás elve*: a tagállamok felelősek a vidékfejlesztési programok megfelelő területi szintű végrehajtásáért, saját intézményi rendelkezéseiknek megfelelően.

A közösségi vidékfejlesztési stratégiai iránymutatások alapján a tagállamok Nemzeti Stratégiai Tervet /NST/ készítenek, melynek finanszírozása az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból és más forrásokból történik. Az EMVA-nak hozzá kell járulnia a fenntartható vidékfejlesztés elősegítéséhez a Közösségen belül, meghatározza a közös agrárpolitika piac- és jövedelemtámogatási politikáit, a kohéziós politikát és a halászati politikát kiegészítő jelleggel.

A vidékfejlesztés támogatásának az alábbi célkitűzések eléréséhez kell hozzájárulnia:

- a mezőgazdaság és az erdészet versenyképességének javítása a szerkezetátalakítás, a fejlesztés és az innováció támogatása révén;
- a környezet és a vidék minőségének javítása a termőföld-hasznosítás támogatása révén;

- az életminőség javítása a vidéki területeken és a gazdasági tevékenység diverzifikálásának ösztönzése.

Az említett célkitűzéseket négy tengellyel²³ kell megvalósítani:

1. tengely: *A mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességének növelése.*

2. tengely: *A környezet és vidék fejlesztése.*

3. tengely: *A vidéki területeken élők életminőségének javítása és a vidéki gazdaság diverzifikációja, „több lábon állása.”*

4. tengely: *Leader, helyi akciócsoportok, helyi fejlesztési programok kidolgozása.*

1. tengely: *A mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességének növelése*

Az európai mezőgazdasági, erdészeti és élelmiszeripari ágazatban nagy lehetőség rejlik jó minőségű olyan termékek továbbfejlesztésére, amelyek megfelelnek az európai fogyasztók és a világpiacon változatos és egyre növekvő igényeknek. E tengelyhez előirányzott forrásoknak elő kell segíteniük egy erős és dinamikus európai élelmiszeripari ágazat kialakulását.

A mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességére irányuló támogatás az alábbi intézkedésekre²⁴ vonatkozik:

a) ismeretszerzés támogatását és az emberi erőforrás javítását célzó intézkedések:

- szakképzési és tájékoztatási tevékenységek (beleértve a tudományos ismeretek és az innovatív gyakorlat terjesztését a mezőgazdasági, élelmiszer- és erdészeti ágazatban dolgozó személyek számára);
- fiatal mezőgazdasági termelők elindítása, azon 40 évesnél fiatalabb, első alkalommal gazdálkodóknak vagy mezőgazdasági üzemvezetőknek, akik rendelkeznek megfelelő szakképesítéssel;
- mezőgazdasági termelők és munkavállalók korai nyugdíjazása. Azok a mezőgazdasági termelők vehetik ezt igénybe, akik úgy határoznak, hogy felhagynak mezőgazdasági tevékenységükkel, gazdaságuk más mezőgazdasági termelőnek való átadása céljával, illetve azok a mezőgazdasági munkavállalók vehetik igénybe, akik úgy határoznak, hogy a gazdaság átadását követően végleg felhagynak minden mezőgazdasági munkával;²⁵

---

²³ Tengely = összefüggő intézkedéscsomag, amely közvetlenül a végrehajtásból származó egy vagy több célkitűzéshez hozzájáruló konkrét célokkal bír.

²⁴ Intézkedés = a tengelyek végrehajtásához hozzájáruló műveletek sorozata.

²⁵ Az átadóra is külön szabályok vonatkoznak, pl. legalább 55 évesnek kell lennie, a rendes nyugdíjkorhatárt még nem éri el, illetve az érvényes rendes nyugdíjkorhatárnál legfeljebb 10 évvel fiatalabb. Az átvevőre is vannak külön szabályok, pl. 50 évesnél fiatalabb mezőgazdasági termelőnek kell lennie és az érvényes rendes nyugdíjkorhatárnál legfeljebb 10 évvel fiatalabbnak.

- tanácsadási szolgáltatások mezőgazdasági termelők és erdőgazdálkodók általi igénybevétele;
  - üzemvezetési, helyettesítési és gazdálkodási tanácsadási szolgáltatások, valamint erdészeti tanácsadási szolgáltatások létrehozása.
- b) fizikai erőforrások szerkezetátalakítását és fejlesztését, az innováció elősegítését célzó intézkedések:
- mezőgazdasági üzemek korszerűsítése;
  - erdők gazdasági értékének növelése;
  - mezőgazdasági és erdészeti termékek értéknövelése;
  - új termékek, technológiák, eljárások;
  - mezőgazdaság és erdészet fejlesztésével és korszerűsítésével összefüggő infrastruktúra javítása és fejlesztése, különösen a mezőgazdasági és erdőterületek elérésével, a birtokrendezéssel és a termőföld minőségének javításával, valamint az energiaellátással és vízgazdálkodással összefüggő műveletekre terjed ki;
  - természeti katasztrófák által károsított mezőgazdasági termelési potenciál helyreállítása és megfelelő, megelőző intézkedések bevezetése.
- c) Mezőgazdasági termelés és termékek minőségének javítását célzó intézkedések:
- mezőgazdasági termelők segítése a közösségi jogszabályokon alapuló, fokozott követelményeket támasztó előírásoknak való megfelelésben;
  - élelmiszer-minőségi rendszerekben részt vevő mezőgazdasági termelők támogatása, csak az emberi fogyasztásra szánt mezőgazdasági termékekre vonatkozik, valamint a közösségi élelmiszer-minőségi rendszerekre;
  - termelői csoportok támogatása az élelmiszer-minőségi rendszerek keretébe tartozó termékekre vonatkozó tájékoztatási és promóciós tevékenységek terén.
- d) Átmeneti intézkedések az újonnan csatlakozó országok számára az alábbiak vonatkozásában:
- szerkezetátalakítás alatt álló félig önellátó gazdaságok támogatása;
  - termelői csoportok létrehozásának támogatása.

2. tengely: A környezet- és vidék fejlesztése

Az e tengelyre szánt forrásokkal elő kell mozdítani három EU-szintű prioritási területet. Ezen területek a biológiai sokféleség és a nagy természeti értéket képviselő gazdálkodási és erdőgazdálkodási rendszerek megóvása, a víz és éghajlatváltozás. E tengely intézkedéseit a környezetvédelmi célok integrálására kell használni, és hozzá kell járulni a Natura 2000 hálózat végrehajtásához, a Göteborgban a biológiai sokféleség csökkenésének 2010-ig történő visszafordításával kapcsolatban tett kötelezettségvállaláshoz, a vízügyi keretirányelv céljainak

és a Kiotói Jegyzőkönyvben meghatározott, az éghajlatváltozás enyhítésével kapcsolatos célok megvalósításához.

A mezőgazdaság és az erdészet jelentős szerepet játszik a megújuló energiák és a bioenergia üzemek számára alkalmas nyersanyagok kifejlesztésében. Az energiaforrások kifejlesztése során figyelembe kell venni az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentését és az erdők széndioxid-megkötő hatásának megóvását.

A környezet és vidék fejlesztésének támogatása az alábbi intézkedésekre vonatkozik:

- a) mezőgazdasági földterületek fenntartható használatát célzó intézkedések:
- hegyvidéki mezőgazdasági termelőknek a természeti hátrány miatt nyújtott kifizetések (ezen intézkedés területileg le van szűkítve, ami azt jelenti, hogy Magyarországra nem vonatkozik);
  - hegyvidéki területeken kívüli hátrányos helyzetű területek mezőgazdasági termelőinek nyújtott kifizetések;
  - Natura 2000 kifizetések és a 2000/60/EK²⁶ irányelvhez kapcsolódó kifizetések;
  - agrár-környezetvédelmi kifizetések, azon mezőgazdasági termelők részére, akik önkéntes alapon agrár-környezetvédelmi kötelezettségeket vállalnak;
  - állatjóléti kifizetések;
  - nem termelő beruházásoknak nyújtott támogatás.

- b) erdészeti földterületek fenntartható használatát célzó intézkedések:

Támogatás csak a magántulajdonosok vagy azok társulásai, illetve az önkormányzatok vagy azok társulásai tulajdonában lévő erdők és fás területek részére nyújthatók.²⁷

- mezőgazdasági földterület első erdősítése;
- agrár-erdészeti rendszerek első létrehozása mezőgazdasági földterületeken;
- nem mezőgazdasági földterület első erdősítése;
- Natura 2000 kifizetések;
- erdő-környezetvédelmi kifizetések;
- erdészeti potenciál helyreállítása és megelőző intézkedések bevezetése;
- nem termelő beruházások támogatása.

---

²⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról.

²⁷ Ez a korlátozás nem vonatkozik a trópusi vagy szubtrópusi erdőkre, az Azori-szigetek, Madeira, Kanári-szigetek, kisebb Égei-tengeri szigetek és Franciaország tengerentúli megyéinek erdős területeire.

3. tengely: A vidéki területeken élők életminőségének javítása és a vidéki gazdaság diverzifikációja

E források segítségével elő kell mozdítani a munkahelyteremtést. A képzés, a tájékoztatás és a vállalkozói szellem előmozdítása során figyelembe kell venni a nők és a fiatalok különleges szükségleteit.

A 3. tengely keretében megvalósítható intézkedések:

- a) A vidéki gazdaság diverzifikációja az alábbi intézkedésekre vonatkozik:
  - nem mezőgazdasági tevékenységgé történő diverzifikálás;
  - mikrovállalkozások létrehozásának és fejlesztésének támogatása;
  - turisztikai tevékenység ösztönzése.
- b) A vidéki területek életminőségének javítására irányuló intézkedések:
  - gazdaság és a vidéki lakosság számára nyújtott alapszolgáltatások;
  - vidéki örökség megőrzése és korszerűsítése.
- c) képzés és tájékoztatás;
- d) képzés, készségek elsajátítása és ösztönzése.

4. tengely: Leader, helyi akcióscsoportok, helyi fejlesztési programok kidolgozása

A Leader keretében rendelkezésre álló forrásoknak az 1. és a 2. valamint a 3. tengelybe tartozó prioritások megvalósításához kell hozzájárulniuk.

A helyi közösségek révén teremt kapcsolatot a vidéki gazdaság egyes szereplői között.

- A vidéki gazdasági potenciál erősödése, vállalkozásfejlesztés.
- Kulturális és természeti értékek fenntartható hasznosítása, a közösségi élettér fejlesztése.
- Helyi humán kapacitás fejlesztése.

Nemzeti stratégiák kidolgozása során a tagállamoknak biztosítaniuk kell a tengelyek közötti és a tengelyen belüli potenciális ellentmondások elkerülését.

A vidékfejlesztési politika az élelmiszergazdaságra, a környezet és a vidéki gazdaságra, valamint a vidéki népességre koncentrál. A mezőgazdasági és az élelmiszeripari ágazat jelentős részét teszi ki az EU gazdaságának, az EU-25-ökben az ágazatok 15 millió munkahelyet biztosítanak és a GDP 4,4 %-át termelik ki. Az EU a világ legnagyobb élelmiszer- és ital-előállítója. A mezőgazdaság és az erdészet az EU-25-ökben a földhasználat 77 %-át teszi ki. A mezőgazdasági területek egyre nagyobb részét használják biogazdálkodásra (5,4 millió hektár az EU-15-ökben) és megújuló erőforrásokként. (0,9 millió hektár az EU-15-ökben).

A lisszaboni stratégiát a fenntartható fejlődés kontextusában kell szemlélni, mely szerint a jelen szükségleteit úgy kell kielégíteni, hogy az ne veszélyeztesse a jövőbeli generációknak saját szükségleteik kielégítésére való képességét.

„Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv”

A 2007–2013-as időszakban lehívható uniós források a korábbi Agrár és Vidékfejlesztési Előcsatlakozási Programban (SAPARD), az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Programban (AVOP) és a Nemzeti Vidékfejlesztési Tervben (NVT) megkezdett intézkedések véghezvitelét szolgálják.

Magyarország agrár-vidékfejlesztési stratégiájának megvalósítása hosszabb folyamat része. Magyarország 2007–2013 közötti agrár-vidékfejlesztési stratégiai célkitűzéseit a korábbi célok folytatásaként, valamint az 1698/2005/EK rendeletben szereplő közösségi vidékfejlesztési iránymutatásokkal összhangban alakította ki, figyelembe véve a Lisszaboni Stratégia célkitűzéseit és a 2001-ben Göteborgban²⁸ megfogalmazott fenntarthatósági elveket.

Az EU vidékfejlesztésének négy prioritást fogalmaztak meg. Ezek a következők:

- a mezőgazdaság és erdészeti ágazat versenyképességének javítása;
- a környezet és a vidék állapotának javítása;
- az életminőség javítása a vidéki területeken és a diverzifikáció ösztönzése;
- a helyi kapacitás kiépítése a foglalkoztatottság és a diverzifikáció érdekében.

Magyarországon az agrár-vidékfejlesztés öt nemzeti célterületét az alábbiak szerint határozták meg:

I. Sikeres mezőgazdaság: szerkezetváltás: cél a mezőgazdaság, az élelmiszer-feldolgozás és erdészeti szektor versenyképességének javítása, a strukturális feszültségek enyhítése, a termelési szerkezetváltás elősegítése.

II. Sikeres mezőgazdaság: piacteremtés: cél a versenyképes agrárgazdaság humán feltételeinek megteremtése, különös tekintettel az innovációs készség és a piacorientált szemlélet elterjedésére, a korösszetétel javítására.

III. Környezetkímélő gazdálkodás: cél a fenntartható termelés és földhasználat garanciáinak erősítése

IV. Erős vidéki kisvállalkozások: cél a vidéki életminőség javítása, a foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása.

V. LEADER: helyi közösségek fejlesztése.

Az *első célterület* között szerepel a *megújuló energiaforrások támogatása*. Az energetikai célokra felhasználható biomassza, bioenergia termékekre jelentős piaci igény fog mutatkozni. Indokolt, hogy kiváló agro-ökológiai adottságaink kiaknázásával az EU-elvárások teljesítésén túlmutatva egy új bioenergia iparág épüljön ki Magyarországon. Stabilizálódnak a gabona termékpályák, korszerű

---

²⁸ A KAP irányadó elveit a 2001-es göteborgi Európai Tanács határozta meg, amelyeket 2003 júniusában Thesszalonikiben a lisszaboni stratégiával kapcsolatos következtetésekből megerősítették

trágyakezelési eljárás terjedhet el (biogáz), alternatív kultúrák termesztésére nyílik lehetőség.

A Terv célja elősegíteni, hogy a mezőgazdasági termelők az új iparág kialakításában ne csak mint alapanyag-termelők vegyenek részt, hanem magasabb feldolgozottsági fokú termékekkel is meg tudjanak jelenni.

Az *állattenyésztési ágazatban* jól lehetne hasznosítani a megújuló energia-termelés melléktermékeit és a magyarországi gabona-, illetve takarmánytermelő- kapacitást. Az egyéni állattartó gazdaságokban lemaradás mutatkozik az EU környezetvédelmi, állatjóléti, minőségbiztosítási előírásainak teljesítésében. Az elmúlt években a beruházások éves szinten nem haladták meg a 20 Mrd Ft-ot. Az állattenyésztés modernizálása, fejlesztése nagyon fontos. Az állattartó telepeket át kell alakítani, fel kell újítani. Az átalakítás csökkenteni fogja az állattartás környezeti terhelését (szennyvízelvezetés, ammónia-kibocsátás) is.

A gazdaságok többsége tökehiány miatt, önerőből nem képes a versenyképes termelés műszaki, technikai, technológiai háttérét megteremteni. Gazdasági létesítményeket kell felújítani, úgymint takarmánykeverők, trágyatárolók, növényvédőszer-tárolók.

A *legújabb technológiák felhasználása* hozzájárulhat az ágazati versenyképesség növeléséhez, valamint csökkenti a környezetterhelést.

Integrálódó *kertészeti ágazat* a cél, mely képes alkalmazkodni az új piaci trendekhez és a változó fogyasztói szokásokhoz. A termékek versenyképességét növelni kell. A kertészeti ágazat fejlesztése hozzájárul a vidékfejlesztéshez és foglalkozáspolitikai szempontból is kiemelt jelentőségű.

Magyarországon a vízjogilag engedélyezett öntözhető területek nagysága kevés. Magyarország területének több mint felét veszélyezteti a vízkár. Bizonyos években pedig az aszály veszélyezteti a mezőgazdaságot. Figyelmet kell fordítani a területi és az üzemi *vízgazdálkodás* létesítményeinek fenntartására. Öntözésfejlesztés, vízgazdálkodáshoz igazodó infrastrukturális fejlesztések szükségesek.

A kis- és középvállalkozások jelentős része tökehiánnyal szembesül. Nem tudják e miatt az EU minőségi, élelmiszerbiztonsági és környezetvédelmi fejlesztéseket fedezni. Cél az *élelmiszeripari integráció*, a minőségi termék-előállítás, a technológiai színvonal, és a kereskedelmi logisztikai rendszerek fejlesztése.

Magyarországon a földbirtokstruktúra szétaprózott. A társas vállalkozások nagy területen gazdálkodnak. Az egyéni gazdaságok által használt földterület átlagos nagysága 3,3 hektár. Ezen gazdaságokban nehezen alakítható ki a versenyképes üzemméret. Cél a *birtokkoncentráció* megindítása.

A *második célterület* a sikeres mezőgazdaság, piacteremtéssel. Ezen belül támogatni kell a mezőgazdasági *termékpályák piaci igényekhez* igazodó újjászervezését. Ösztönözni kell a termelőket az élelmiszerminőségi rendszerekben való részvételre, a közösségi előírások betartására, a piacon való együttes fellépésre, termelői csoportok létrehozására.

Az egyéni gazdálkodók *mezőgazdasági szakképzettsége* alacsony színvonalú. Hiányosak az EU-val kapcsolatos ismereteik, alacsony az agrártársadalom információval való ellátottsága a megújuló energiák hasznosíthatósága területén. Elmaradás van a számítógépes ismereteikben. A tudásszint növeléséhez képzésre van szükség. Fontos a tanácsadás.

Az egyéni gazdálkodók 52 %-a 56 év feletti. Cél, hogy a mezőgazdasági tevékenység a *fiatalabb generációk* számára vonzó lehetőséget és megfelelő megélhetést biztosítson.

Harmadik célterület a környezetkímélő gazdálkodás támogatása. Ezen belül az *erdőgazdálkodásnak*, erdőknek fontos szerepe van a jó környezeti állapot fenntartásában, különösen a biológiai sokféleség fenntartásában, a talajvédelemben, az éghajlatváltozás elleni küzdelemben, a vízgazdálkodásban, az aszályok és árvizek elleni védekezésben. Évente 10 ezer hektár erdő telepítése tervezhető. A teljes tervezési időszak alatt 70 ezer hektár erdő telepítése várható. Megteremthető a fás-szárú energia-ültetvények telepítésének támogatása, mellyel a megújuló energiaforrások részarányának növelését érjük el.

A kedvező *környezeti állapot fenntartása* a természeti adottságokhoz igazodó gazdálkodás megteremtésével, a környezeti szempontokat figyelembe vevő agrotechnika alkalmazásával, a környezettudatos gondolkodás elterjedésével valósulhat meg. Cél a biogazdálkodás szerepének erősítése. A Natura 2000 területek fenntartása hozzájárul a hálózat alapjait adó természetes élőhelyek megőrzéséhez, védelméhez, a környezettudatos, illetve a termőhelyi adottságokhoz igazodó gazdálkodási módszerek elterjesztéséhez. A területek kijelölése során prioritást kapnak a vadon élő madarak védelméről szóló, 1979/409/EGK²⁹ tanácsi irányelv alapján meghirdetett területek. A vadon élő állatok és növények védelméről szóló 92/43/EGK³⁰ irányelv alapján kijelölendő területek a Bizottsági jóváhagyás és a nemzeti források pontos ismeretében kerülnek támogatásra, leg hamarabb 2009-től.

A kedvezőtlen adottságú területeken folytatott gazdálkodás után járó jövedelemkiegészítő támogatás hozzájárul a mezőgazdasági foglalkoztatás fenntartásához, a vidéki élet minőségének javulásához, a parlagterületek növekedésének megakadályozásához.

A szigorú *állattjóléti előírásoknak* való megfelelés többletköltségeket von maga után, amelyek a kifizetésekkel kerülnek kompenzálásra. Cél az állattjóléti szempontból magas szintű tartástechnológiák fenntartása, tartási feltételek megteremtése.

Negyedik célterület között szerepel a *vidéki vállalkozásfejlesztés*, melyen belül támogatandó az alapvetően mezőgazdasági tevékenységet végző vállalkozások esetében jövedelemszerzési lehetőségeik nem mezőgazdasági tevékenységgel történő diverzifikációja.

²⁹ 1979. április 2-án kihirdetve.

³⁰ 1992. május 21-én kihirdetve.

Falumegújítás támogatásával vonzó környezetet teremthetünk, amely javítja a vidéki életminőséget.

Integrált kisteleplései szolgáltató terek támogatásával hozzáférhetővé válik minden alapvető kommunikációs, hivatali és egyéb, a kisteleplések életminőségét javító szolgáltatás.

Ötödik célterület a LEADER program.

A vidéki települések társadalmi-gazdasági fejlesztésének kulcseleme a helyi fejlesztési kezdeményezések ösztönzése, intézményesítése, az önszerveződés elősegítése, a helyi partnerség bővítése.

Közös Agrárpolitika egyszerűsítése

Az 1992-ben tartott Edinburgh-i Csúcs az Európai Közösség fő prioritásai közé emelte a szabályozási környezet egyszerűsítését. Ezt a 2000-es Lisszaboni Európai Tanács is megerősítette. Az egyszerűsítés célja a KAP átláthatóbbá és költséghatékonyabbá tétele. Erre irányuló törekvés a technikai jellegű egyszerűsítés, mely a jogi keret, az adminisztratív eljárások és az irányítási mechanizmusok felülvizsgálatát foglalja magába. A „politikák egyszerűsítése” a mezőgazdasági támogatásokkal és a vidékfejlesztéssel kapcsolatos politikai eszközök fejlesztésén keresztül mérsékli a szabályozás bonyolultságát. A közösségi jogszabályok hatályos változatának követése rendkívül problémás. Példaként említhető, hogy a gazdálkodóknak ma a SAPS feltételeinek teljesítéséhez a nemzeti szabályozáson túl legalább kilenc közösségi jogszabály ismerete szükséges. A termelők a közösségi jogszabályok nyelvezetét nehezen értik. Szükséges lenne, hogy a jogszabálytervezetek szövege a bizottsági egyeztetések során már a kezdetektől fogva rendelkezésre álljon az összes tagállam nyelvén. A Bizottság az egyszerűsítés érdekében tervezi egy valamennyi közvetlen kifizetésre és közös piacszervezésre kiterjedő horizontális jogszabálykeret létrehozását. Legalább termékpályánként egységes átváltási árfolyam-rendszer alkalmazása lenne kívánatos. A KAP további egyszerűsítéséről a Bizottság egy konzultációs folyamat eredményeképpen intézkedik, bekérik a tagállamok és a civil szervezetek javaslatait, majd elkészítik a közös agrárpolitika cselekvési terv kidolgozását.

Magyarország adottságai a mezőgazdaság területén kiemelkedőek. Két nagyon fontos dátum ismert: az egyik, hogy Magyarországnak 2009-ben be kell vezetnie az új, Egységes Területalapú Támogatási rendszert (SPS). Jelenleg félúton vagyunk a csatlakozás és az egyik sarokpont között. 2009 után 2013-ig lesz egy másik korszak. Most még nehéz megmondani, hogy e második korszak milyen lesz, amely attól is függ, hogy milyen lesz az akkori gazdasági szemlélet.

ERIKA FARKAS CSAMANGÓ

AGRICULTURAL AND RURAL DEVELOPMENT SUPPORT IN
THE EUROPEAN UNION DE LEGE FERENDA

(Summary)

The European Committee has finalised the agricultural budget for the period of 2007–2013. The finalised budget was accepted by the European Parliament and the Council of the Ministers of Agriculture. The member countries can prepare for the launching of projects at the beginning of 2007. By joining the European Union, Hungary now has the opportunity to apply for large-scale agricultural and rural development support. These resources are only available for us if a well-founded strategy is developed to use the funds effectively.

In the budget period of 2007–2013 significant changes are expected in the direct disbursement of agricultural and rural support. The various types of support have been paid from different financial resources so far. The two pillars supporting agricultural and rural development have clearly been separated. The process of financing for 2007–2013 is defined by the regulations of the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD). The European Agricultural Guarantee Fund (EAGF) will serve as the second pillar of finance.

The realisation of the agricultural and rural development plan of Hungary is part of a longer process. Hungary has compiled its agricultural and rural development strategy plan following the previous objectives in accordance with rural development guidelines set in regulation (EC) No 1698/2005.

A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI
KARÁNAK E SOROZATBAN ÚJABBAN MEGJELENT KIADVÁNYAI

Tomus LXVII.

- Fasc. 1. *Antal* Tamás: A debreceni népképviselői közgyűlés (1848–1867). Az 1848: XXIII. tc. végrehajtása Debrecenben (Szeged, 2005) 80 p.
- Fasc. 2. *Bezdán* Anikó: A jogi személyiségű halászlati szervezetek minősítésének jogi alapkérdései (Szeged, 2005) 28 p.
- Fasc. 3. *Bobvos* Pál: A mezőgazdasági termékértékesítési szerződés (Szeged, 2005) 23 p.
- Fasc. 4. *Borsodi* Zoltán: A magyar szövetkezeti érdekvédelmi szervek történelmi keresztmetszete (Szeged, 2005) 62 p.
- Fasc. 5. *Fantoly* Zsanett: A vállalkozás vezetőinek felelőssége a német és a francia büntetőjogban (Szeged, 2005) 23 p.
- Fasc. 6. *Farkas* Csaba – *Kasza* Péter Ferenc: A közbeszerzés hazai szabályozásának fejlődése (Szeged, 2005) 29 p.
- Fasc. 7. *Farkas Csamangó* Erika: A géntechnológia agrárjogi aspektusai (Szeged, 2005) 22 p.
- Fasc. 8. *Görög* Márta: Az osztrák nem vagyoni kártérítés alapjai (Szeged, 2005) 26 p.
- Fasc. 9. *József Hajdú*: The legal framework of the Hungarian family protection scheme (Szeged, 2005) 49 p.
- Fasc. 10. *Heka* László: Vallási és politikai konfliktusok a délszláv térségben. Kanun i Lekë Dukagjinit (Az albán szokásjog). (Szeged, 2005) 59 p.
- Fasc. 11. *Szilvia Horváth*: Emissionhandel in der Europäischen Union (Szeged, 2005) 46 p.
- Fasc. 12. *Kiss* Barnabás: Az egyenlő bánásmód követelménye az Alkotmánybíróság gyakorlatában (Szeged, 2005) 17 p.
- Fasc. 13. *Mezei* Péter: A fair use doktrína az amerikai szerzői jogban (Szeged, 2005) 50 p.
- Fasc. 14. *Nagy* Ferenc: A vegyes bűnösségű bűncselekmények egyes dogmatikai problémáiról (Szeged, 2005) 24 p.
- Fasc. 15. *Nagy* Tamás: Jog és irodalom: az előkérdések tárgyalása (Szeged, 2005) 42 p.
- Fasc. 16. *Tamás Nótári* – *Tekla Papp*: Die Problematik des gemeinsamen Todes im Lichte der Geschichtlichkeit und der neuen ungarischen BGB-Konzeption (Szeged, 2005) 23 p.
- Fasc. 17. *Béla Révész*: Documents on the dictatorship and the cold war in the Hungarian archives – the case of RFE (Szeged, 2005) 96 p.
- Fasc. 18. *Schiffner* Imola: A nemzetközi világrend változásai, avagy a vesztfáliai békétől az ENSZ Alapokmányáig (Szeged, 2005) 32 p.
- Fasc. 19. *Siklósi* Iván: A nemlétező szerződések problémája a római jogban és a modern jogokban (Szeged, 2005) 29 p.
- Fasc. 20. *Szomora* Zsolt: Az erőszakos szexuális bűncselekmények az osztrák büntetőjogban (Szeged, 2005) 29 p.
- Fasc. 21. *Szondi* Ildikó: A Délvidék nemzetiségi demográfiai adatai, különös tekintettel a magyarság adataira (Szeged, 2005) 27 p.

Tomus LXVIII.

- Fasc. 1. *Antal* Tamás: Régiók Magyarországon egykor és most (Két adalék). (Szeged, 2006) 45 p.
- Fasc. 2. *Bató* Szilvia: A büntetésekre vonatkozó elvek Kossuth Lajos Pesti Hírlapjában (1841–1844). (Szeged, 2006) 21 p.
- Fasc. 3. *Bezdán* Anikó: Két agrárszervezet törvényes felügyeletének speciális vonásai (Szeged, 2006) 22 p.
- Fasc. 4. *Bobvos* Pál: A szövetkezeti üzletrész stációi és feladása (Szeged, 2006) 22 p.
- Fasc. 5. *László Dux*: The Protection of Migrant Workers' Human Rights (Szeged, 2006) 29 p.
- Fasc. 6. *Farkas Csamangó* Erika: Az Európai Unió agrár- és vidékfejlesztési támogatása de lege ferenda (Szeged, 2006) 20 p.
- Fasc. 7. *Gellén* Klára: A munkaviszony polgári jogi szerződésekkel leplezése (Szeged, 2006) 16 p.
- Fasc. 8. *József Hajdú*: The Hungarian workers' compensation system (Szeged, 2006) 48 p.
- Fasc. 9. *Hegedűs* Andrea: Élettársi kapcsolat kontra házasság (Hasonlóságok és különbözőségek a hatályos magánjogban). (Szeged, 2006) 24 p.
- Fasc. 10. *Heka* László: A sari'a jog fejlődése és alkalmazása a délszláv térségben (Szeged, 2006) 54 p.
- Fasc. 11. *Horváth* Szilvia: A kibocsátási jogok kereskedelme és a közösségi alapjogok kapcsolata (Szeged, 2006) 32 p.
- Fasc. 12. *Juhász* Zsuzsanna: A megújult Európai Börtön szabályok ismertetése (Szeged, 2006) 28 p.
- Fasc. 13. *Károlyi* Judit: Az állatkínzás szabályozásának fejlődése Magyarországon (Szeged, 2006) 25 p.
- Fasc. 14. *Thomas Mann* – *Heide Wedemeyer* – *Zoltán Józsa*: Noise Pollution Regulation in Germany and Hungary (Szeged, 2006) 30 p.
- Fasc. 15. *Mezei* Péter: Szabad felhasználás az osztrák jogrendszerben (Szeged, 2006) 53 p.
- Fasc. 16. *Miklós* László: A tartós környezeti kár szabályozása és gyakorlata (Szeged, 2006) 27 p.
- Fasc. 17. *Nagy* Ferenc: Az ellenség-büntetőjogról, a jogállami büntetőjog eróziójáról (Szeged, 2006) 21 p.
- Fasc. 18. *Nagy* Zsolt: Jogásztársadalom a globalizáció tükrében (Szeged, 2006) 33 p.
- Fasc. 19. *Révész* Béla: A „Duna-gate” ügy jelentősége a rendszerváltás történelmében (Politológiai értelmezési lehetőségek). (Szeged, 2006) 131 p.
- Fasc. 20. *Schiffner* Imola: Államok szövetségei a nemzetközi jogban (Szeged, 2006) 28 p.
- Fasc. 21. *Schmidt* Beatrix: A magister jogállása és az exercitor felelőssége – az actio exercitoria tükrében (Szeged, 2006) 12 p.
- Fasc. 22. *Szajbély* Katalin: A magyar Alkotmánybíróság diszkrimináció-fogalma a 2000/43/EK Irányelv fényében (Szeged, 2006) 17 p.
- Fasc. 23. *Szomora* Zsolt: Nemi erkölcs mint jogi tárgy? (Történeti aspektusok a magyar, a német és az osztrák büntetőjogban). (Szeged, 2006) 52 p.
- Fasc. 24. *Szondi* Ildikó: A jugoszláviai háború áldozatai a demográfiai adatok tükrében (Szeged, 2006) 18 p.
- Fasc. 25. *Tóth* Lajos: Az érdekvédelem és az érdekképviselő jogi helyzete az agrárágazatban (Szeged, 2006) 18 p.